

Результати кореляційного аналізу свідчать про тісний зв'язок життєстійкості педагога з суб'єктивним переживанням психологічного благополуччя робочої ситуації ($r=0,451;p\leq 0,01$), колегіальною кооперацією ($r=0,404;p\leq 0,01$), задоволеністю взаємодією з колегами ($r=0,323;p\leq 0,01$), активною життєвою позицією ($r=0,389;p\leq 0,01$), оптимістичним настроєм ($r=0,366;p\leq 0,01$). Так, життєстійкість педагогів реалізується завдяки механізмам критичної оцінки життєвих змін як позитивних перспектив життя; мотивації до трансформаційного подолання (відкритість новому, впевненість в опануванні стресовими ситуаціями; опора на досвід, підтримку колег); відповідальність щодо власного здоров'я та ведення здорового способу життя; пошук активної соціальної підтримки, що сприяє трансформаційному копінгу.

Висновки. Експериментальне вивчення життєстійкості педагогів показало ключове значення соціально-психологічного клімату у робочому колективі, а саме задоволеністю взаємодією з колегами та колегіальною кооперацією, що варто враховувати директорам закладів для ефективного педагогічного управління.

Література

1. Осин Е.Н., Рассказова Е.И. Краткая версия теста жизнестойкости: психометрические характеристики и применение в организационном контексте. *Вестник Московского университета, серия 14 «Психология»*, № 2, 2013. С. 147-152.

2. Чиханцова О.А. Модель життєстійкості особистості. *Актуальні проблеми психології*. Том V. Випуск 17, 2017, С. 142-150.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ НЕДОВІРИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ІНСТИТУТАМ ВЛАДИ

Яцюк Марія Валеріївна,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»,
м. Вінниця, Україна

Сапальова Тетяна Валентинівна,

студентка спеціальності «Психологія»
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»,
м. Вінниця, Україна

Актуальність проблеми. Українське суспільство охопила хвиля протестних виступів та радикальних проявів непокори серед молоді у протистоянні з правоохоронними органами як реакція на окремі події в житті держави. Занепокоєння викликають групові акції протесту певних соціально-вікових об'єднань, що супроводжуються сутичками з працівниками правоохоронних органів, провокаціями насильницьких дій, порушенням громадського порядку, запалюванням димових шашок під установами органів державної влади, що мали місце за участю молоді, до прикладу, у містах

України: Вінниці (травень 2015), Одесі (травень 2020), Києві (червень 2020 р.) та під час інших подій.

Випадки радикальних виступів, опору законним вимогам правоохоронців щодо припинення дій, які порушують громадський порядок та суспільний спокій, створення ситуації нетерпимості у ставленні до чинної правової системи, руйнування авторитету закону на противагу меті домогтися бажаного, потрібного результату, становлення альтернативної моралі у суспільстві призводить до відкидання історично діючих регуляторів поведінки та безпечних взаємовідносин у громадянському суспільстві.

Актуальність дослідження визначена протиріччями у становленні нової молодіжної моралі, яка проголошує індивідуалістичні цінності, як от цінність особистісної задоволеності «тут і тепер», відсутність стійких ідеологічних уподобань, брак життєвих перспектив, ворожість та недовіру до атрибутів державного управління, асоціальну спрямованість та несприйняття основ правопорядку на відміну від здатності та готовності поділяти норми і правила спільноти.

Мета: теоретичне обґрунтування соціально-психологічних умов недовіри сучасної юнацької молоді до інститутів влади.

Виклад основного матеріалу. Недовіра і скептицизм сучасної молоді до інститутів влади пов'язані зі зруйнованими регуляторами суспільної справедливості. Небезпідставними є висновки щодо окремих фактів корупції, соціальної нерівності, поширеності медіа-маніпуляцій у суспільстві тощо.

І такі умови призводять до неможливості формування відповідних уявлень про майбутнє конструктивне середовище власного існування та розвитку, пізнання себе і свого оточення.

Формування і трансформація довіри й довірчих відносин є необхідним інструментом у становленні системи цінностей та морально-етичних стандартів дорослої особистості.

Зокрема, Е. Еріксон у своїй праці «Дитинство і суспільство» розглядав почуття базисної довіри в якості фундаментальної психологічної передумови розвитку людини протягом усього життя.

Так, в українській молоді порушена інституційна довіра до сильних правил та норм. В нашій державі відносини частково базуються на релігії, але немає спільної цінності, спільної етики, і лише в деяких випадках довіра базується на ідентифікації та емпатії.

Сумніви щодо правомірності чинного соціального порядку та відкриті висловлювання недовіри до чинної влади описані науковцями як криза легітимності. Вона свідчить про те, що молодь не визнає необхідності й оптимального функціонування чинних державних інститутів. У той час, як інститути – це суб'єкти соціальної когезії. Це репозиторій довіри: місця, де акумульований накопичений досвід вигоди колективної співпраці [1]. Протепоширена критика влади у мас-медіа та інтернет-мережах серйозно ослаблюють принципи демократії нашої держави, поляризують суспільство.

Генсекретар ООН Антоніу Гутерриш заявив, що розчарування молоді щодо надійності і прогнозованості влади стає одним із головних джерел загрози

безпеки усього світу [2]. Політик висловив думку, що новому поколінню властиві інтернаціоналізм та космополітизм, проте бракує громадянської самореалізації, тому вони стають легкою аудиторією для маніпулювання зацікавленими силами.

Серед психологічних умов кризи легітимності у сучасній молоді ми вбачаємо ірраціональні когнітивні установки юнаків та дівчат, що керуються недостовірною інформацією ЗМІ та соціальних інтернет-мереж, емоційними враженнями від публічних акцій, легковірністю дописам інтернет-експертів.

До соціальних чинників відносимо низьку соціальну захищеність молоді, маргіналізацію, віртуальну самоізоляцію юнаків та дівчат.

Вартує уваги почуття приналежності, яке прагне пережити молодь в об'єднаній спільноті однодумців, із близькими цінностями та намірами кардинально змінити суспільство. Втрата учасниками групи індивідуальної самотності через приналежність групі є умовою її згуртування у цілий організм. Кооперація групи у ціле відбувається через спонукання діяти у визначеному векторі, у тому числі девіантному. У формі групового обурення, захисту групових переконань досягається встановлення власної безкомпромісної ідеалізованої справедливості, яка вступає у дисонанс із законом і суспільною мораллю.

На думку Барта Нотебома [3], психологія поведінки молоді послуговується поняттям ментальних фреймів – це коли суб'єкт інтерпретує те, що бачить, і його судження переходять до дій. У контексті довіри можна побачити два основні фрейми.

З одного боку є фрейм солідарності: який включає довіру, солідарність, відкритість, залучення голосу іншої сторони. Інший фрейм – фрейм виживання, або ще його називають захисним фреймом. Це власне недовіра, коли суб'єкт надміру пильнує свої ресурси. Звісно, молодій особі потрібен перший фрейм, але він є дуже-дуже крихким та ламким. Досягнення довіри до інститутів влади залежить від об'єднання суб'єктів взаємодії на засадах взаємоповаги, визнання гідності та демократичних цінностях спільності.

Висновки. Довіра до інститутів влади базується на їх репутації у державі. Сучасна молодь здатна до критичного і рефлексивного аналізу вчинків представників влади, потребує прозорості інформації про функціонування усіх ланок влади, потенційно готова до демократичного обговорення суспільних проблем, інвестування у гідне забезпечене життя, продовжене у нащадках.

Література

1. Берк Т. (2020). Клімат довіри. Збруч. Доступ он-лайн: <https://zbruc.eu/node/87271>
2. Гуттериш А., (2020). Четыре всадника Апокалипсиса. Доклад генерального секретаря ООН. Доступ он-лайн: <https://www.unaids.org/ru/aboutunaids/unaidsladership/secretary-generaloftheunitednations>
3. Нотебом Б., (2020) Довіра, якій можна навчитися. Збруч. Доступ он-лайн : <https://zbruc.eu/node/83856>